

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ondřeje Mrákoty, soudce Zdeňka Kühna a soudkyně Michaely Bejčkové v právní věci žalobkyň: **a) O. Ch.** a **b) nezletilá Y. Ch.,** obě státní příslušnice Ukrajiny, obě bytem Heleny Malířové 280/15, Praha 6, zastoupeny advokátem JUDr. Petrem Novotným, Archangelská 1568/1, Praha 10, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 2. 2021, čj. OAM-802/ZA-ZA11-ZA13- 2020, v řízení o kasační stížnosti žalobkyň proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 11. 2021, čj. 13 Az 10/2021 - 29,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 11. 2021, čj. 13 Az 10/2021 - 29, **se ruší.**

II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 2. 2021, čj. OAM-802/ZA-ZA11-ZA13- 2020, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci a shrnutí argumentace účastníků řízení

[1] Žalobkyně, občanky Ukrajiny, podaly dne 16. 11. 2020 žádost o udělení mezinárodní ochrany v ČR. Jako důvod uvedly obavu ze soukromých osob, které je

vydíraly a chtěly po nich výpalné za provoz restaurace. Žalovaný žádost zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, neboť shledal, že Ukrajina je v případě žalobkyň bezpečnou zemí původu. Žalobkyně se bránily proti rozhodnutí žalovaného žalobou, kterou městský soud zamítl.

[2] Žalobkyně (stěžovatelky) podaly proti rozsudku městského soudu kasační stížnost. Namítly, že soud nepřihlédl k tomu, že stěžovatelky pochází z Doněcké oblasti, tedy oblasti přímých vojenských bojů. Nevěnoval se ani tomu, že bývalý zaměstnanec poštval na stěžovatelku a) mafiánskou organizaci Nackorpuse, která převzala její restauraci. Organizace je prorostlá do státní sféry. Rozsudek městského soudu je podle stěžovatelek nezákonný a nepřezkoumatelný. Stěžovatelky se obávají návratu do země původu z důvodu sílícího vnitrostátního konfliktu.

[3] Podle žalovaného je nutné považovat jeho rozhodnutí k datu jeho vydání za zákonné a odpovídající skutkovému stavu. Žalovaný ani městský soud nemohli hodnotit situaci na Ukrajině po vydání jejich rozhodnutí.

Věcné posouzení Nejvyšším správním soudem

[4] Kasační stížnost je včasná a přípustná. NSS se dále zabýval podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, neboť v posuzovaném případě rozhodovala před městským soudem specializovaná samosoudkyně (§ 104a odst. 1 ve spojení s § 31 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost je přijatelná tehdy, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele (k tomu blíže usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS). Současně soud musí při použití § 104a s. ř. s. s ohledem na čl. 10 Ústavy vzít v úvahu mezinárodní závazky ČR plynoucí z čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a zásadu *non-refoulement* vyjádřenou v čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Za tímto účelem může soud výjimečně prolomit pravidla stanovená v § 75 odst. 1 a § 109 odst. 5 s. ř. s. a přihlédnout při posuzování kasační stížnosti ke skutečnostem, které nastaly až po vydání napadeného rozhodnutí městského soudu (rozsudek NSS ze dne 11. 3. 2022, čj. 6 Azs 306/2021 - 49, zejména body 23, 27 až 29).

[5] Stěžovatelky v kasační stížnosti z poloviny února 2022 upozornily na stupňující se napětí mezi Ukrajinou a Ruskou federací. Obávají se proto návratu do domovského státu. Jejich obavy se naplnily zrána 24. 2. 2022, kdy ruská vojska zaútočila z několika směrů na území Ukrajiny a vypukla válka, která trvá dodnes. Jedná se přitom o notorietu, kterou není třeba dokazovat. Městský soud ani žalovaný k této skutečnosti nemohli přihlédnout, neboť žádost stěžovatelek o mezinárodní ochranu posuzovali před tímto datem.

[6] NSS se již ve vícerých svých předchozích rozhodnutích zabýval tím, zda lze v důsledku ruské invaze na Ukrajinu nastalé až v průběhu řízení o kasační stížnosti prolomit pravidlo obsažené v § 75 odst. 1 s. ř. s., podle kterého soud vychází při přezkumu rozhodnutí zásadně ze skutkového stavu v době vydání rozhodnutí žalovaného. Dospěl v ní k závěru, že nucený návrat cizince by mohl být v současné situaci na Ukrajině v rozporu se zásadou *non-refoulement*. Judikatura v daných věcech zavázala žalovaného

podanou žádost o mezinárodní ochranu věcně přezkoumat ve světle nových okolností, aniž by soud cizince odkázal na opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany (viz např. rozsudky ze dne 10. 3. 2022, čj. 10 Azs 537/2021 - 31, ze dne 24. 3. 2022, čj. 1 Azs 36/2022 - 31, ze dne 31. 3. 2022, čj. 9 Azs 13/2022 - 32, nebo ze dne 25. 4. 2022, čj. 8 Azs 300/2021 - 79).

[7] NSS ani v nyní posuzované věci neshledal důvody se od této judikatury odchýlit. Tedy i zde je nutné v návaznosti na uplatněné kasační námitky přihlédnout ke zcela mimořádné změně skutkových okolností v zemi původu stěžovatelek, byť k ní došlo až v průběhu kasačního řízení. NSS proto shledává, že kasační stížnost stěžovatelek je **přijatelná a též důvodná.**

[8] Žalovaný zamítl žádost stěžovatelek o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 2 zákona o azylu. Dospěl k závěru, že Ukrajina je v případě stěžovatelek bezpečnou zemí původu. Tomu přisvědčil městský soud v napadeném rozsudku. Podle všeobecně známých informací je však zřejmé, že na Ukrajině dochází k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, a celé území Ukrajiny proto již nesplňuje jedno z kritérií bezpečnosti, jak je stanoví § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu, případně příloha I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (tzv. procedurální směrnice).

[9] Nemůže proto nadále obstát teze, že Ukrajina je bezpečnou zemí původu (k tomu obdobně rozsudky čj. 10 Azs 537/2021 - 31 či čj. 1 Azs 36/2022 - 31). Nic na tom nemění ani skutečnost, že její území se s výjimkou poloostrova Krym a částí Doněcké a Luhanské oblasti nachází na seznamu bezpečných zemí původu stanovených ve vyhlášce č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců. Je na žalovaném, aby vyhlášku novelizoval. Ostatně čl. 37 odst. 2 procedurální směrnice ukládá členským státům zajistit pravidelný přezkum situace ve třetích zemích označených jako bezpečné (a § 86 odst. 4 zákona o azylu stanoví, že žalovaný je povinen přezkoumat seznamy zemí stanovené vyhláškou nejméně jedenkrát v kalendářním roce).

[10] S ohledem na změnu bezpečnostní situace na Ukrajině, ke které NSS přihlédl, přestože nastala až po vydání rozsudku městského soudu, neboť nucený návrat stěžovatelek do země původu by mohl být v rozporu se zásadou *non-refoulement*, bude nyní povinností žalovaného, aby se žádostí stěžovatelek meritorně zabýval. Není totiž nadále namístě, aby žalovaný postupoval podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, protože Ukrajinu již nelze považovat za bezpečnou zemi původu (viz především závěry v rozsudku čj. 1 Azs 36/2022 - 31).

[11] S ohledem na závěry tohoto rozsudku se NSS již nezabýval jednotlivými kasačními námitkami, neboť by nemohly zvrátit tyto závěry (obdobně rozsudek čj. 9 Azs 13/2022 - 32, bod 25).

[12] NSS nad rámec odůvodnění svého rozhodnutí uvádí, že žaloba stěžovatelek proti rozhodnutí žalovaného měla odkladný účinek přímo ze zákona v souladu s § 32

odst. 2 zákona o azylu ve znění účinném do 1. 8. 2021, proto má i kasační stížnost v této věci odkladný účinek přímo ze zákona (§ 32 odst. 5 zákona o azylu).

Závěr a náklady řízení

[13] Kasační stížnost stěžovatelek je důvodná, a proto NSS v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil rozsudek městského soudu. Jelikož vytýkané vady mají původ již v žalobou napadeném rozhodnutí, zrušil NSS podle § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1, 4 a 5 s. ř. s. i rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení, v němž bude vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku.

[14] NSS je posledním soudem, který o věci rozhodoval, proto musí určit náhradu nákladů celého soudního řízení (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). Soud rozhodl o nepřiznání náhrady nákladů řízení stěžovatelkám podle § 60 odst. 7 ve spojení s § 120 s. ř. s. Zvážil přitom, že stěžovatelky jsou v řízení o kasační stížnosti procesně úspěšné toliko z důvodu změny bezpečnostní situace na Ukrajině, kterou nemohli předvídat žalovaný ani krajský soud. Nelze rovněž odhlédnout od kvality kasační stížnosti, ve které se stěžovatelky omezily na opakování svých tvrzení a závěry městského soudu rozporovaly pouze obecně. Stejným způsobem postupoval zdejší soud také v rozsudcích ze dne 27. 4. 2022, čj. 7 Azs 357/2021 - 23, bod 15, ze dne 7. 4. 2022, čj. 4 Azs 324/2021 - 46, bod 26, či ze dne 24. 3. 2022, čj. 1 Azs 36/2022 - 31, bod 25.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. května 2022

Ondřej Mrákota
předseda senátu